

ПАЗИЗ

Зна се да кроз Париз иде један меридијан који спада у лекцију из географије. Али иде и други. Онај који оштро пресеца духовни живот и значај свих народа, свих светских дужина и ширина. Како пресеца? Тако што има моћ да деки даровите и честољубиве на оне који ће мислити, радити и мучити се — и издурати и успети; и на оне који ће мислити, радити и мучити се — и неће успети. И има моћ да и сасвим вежике, гениалне ауре, предеки на оне који су духом богати а животом сиромашни, и са сваки часм живота све усамљенији и отуђенији; и на оне који су и духом и животом богати, и са сваки часм живота ведрији и расцветанији. То је мистична правда и мистична кривда свету, и то, огромно велико и страшно, разрешује и пресуђује Париз. Боговска је, али и свирепа та функција Париза. Велика утакмица талената, револуционарних идеологија, творачких и проналазаачких замаха, и све друге дилеме животних ракреница, кржаве су работе, а морају негде имати свој стадион и турнир. То је Париз, то је француска интелигенција, умна осетљивост и реакција која има звездану тачност и непогрешивост. По свима деловима има радионица где тако рећи апсолутно интелигентни француски мајстори држе на длану, и цене тежину и чистоћу способности талената целог света, као што су средњовековни бројачи злата превртали на длану златну и једино чисту монету целог света. Париз је једна на свету рачуница чистих златних вредности.

Сећате ли се како се будио Париз нашег кварта? Лије вода по асфалу, и освежава се улица. У висини прене сунце, и ужурбано се шири, јер у Паризу има много посла све што је светлост. Овде онде кресне реч, француска реч, која увек има оштар смисао и падне на човека као рука на раме. Полако, отварају се зидови, као шкљоке. Прво мале радње, са јелом, пићем и новинама за један дан. Па велике продавнице, дубоке утробе еспапа и новаца, пећине у које се увлаче сиротињски погледи, и прате их сиротињске наде: можда сутра, други пут. Па, установе духовне, безбројне, и у Паризу тако оригиналне, све мало прављиве и доста неуредне, какве су уосталом и унутрашности мислених глава човечјих. Па се буде безброј младих дошљака, мали провинцијски животићи који сневају да у већи живот уђу. Па над материјалном галамом улица забруји онај прикривени шум који чујемо само изговарајући и дукама: Устали су, па

Божком су, раде и стварају духовни владари света, и читаве војске њихових срећних или несрећних ученика, следбеника и обожаваца. Као ројеви ситних рибица, нагонски и судбински, креће бели свет младих бића да у једној од духовних жига Париза, ту или нигде, нађе свога бога или идеал; ту или нигде ~~нађе~~ нађе своју чврсту пластику, или изгуби облик. Ако се душа нечија пре Париза колебала, више се неће.

Како гране дан, Париз је нека лична визија милион^а настањених у њему, и милион^а по свету разасутих. Устао је Париз! Пробудно се град који прави људе! Бера људи у Париз тако је стална и мистична, као ~~вера~~ вера у надживотно и свемогућно. Како гране дан, над Паризом се дигне стег тог свемогућног, стег слободе, као амблем свих могућности кроз мисао, рад, и творачки напор. "Људи, не будите ничији робови, јер сте скупом ценом откупљени," ко те речи ~~зна~~ зна из Еванђеља, казао му, их је Париз. У Паризу смо под савршеним законом слободе, где је свако обухваћен, свако сме радити сваки рад, свако сме тежити врху живота, свако сме умрети за велико и идеално. Човек је у Паризу лак и самоуверен. Независност везује људе у Паризу. Људе нас носе као на крилима. Смелости су нам и борбене и грациозне. Пун је Париз оних младих "центаура" који јуре, а "у устима им лепрша зелена грана". (Марси Терен)

Сва немирна духовна бића свега света траже у Паризу своја довршења. Као пијавице се уривају у тај град урођени и туђи. Траже сродност, траже је да би њоме доказали нешто себи и другима и себи. Ужасне драме дели Париз свакодневно са родитељима и децом целог света. Као златан клин се забије Париз у чела родитеља и деце: болно је и поносно ~~у~~ у Паризу је, баш као и у небу, оно највише до чега се ниједна људска творачка енергија не може дићи, али туда је пут за све што вреди, и зато су намети и јауци бо-раца и тавачара страшни, и увек изнова почињу. Париз се воли као живот и као нада, сраћава се с њим митићима и живцима, и пропада се ~~у~~ у грозњу ~~јавно~~ јавно како се искуси да везе и сродства нема. Париз, са својим духовним меридианом, ~~та~~ је најлепша и најпунија игра ^у игра на живот и смрт.

Оно што Париз свакоме без разлике даје, то је слобода. Ту слободу даје целим собом, својом прозračном, крилатом интелигенцијом; својом архитектуром и распоредом; својим језиком и књижама; својом критиком; својим обичајима на улици и по затвореним местима рада и живота. Све што се по Паризу догађа и говори, има ознаке слободе и тенденцију чувања слободе. Јесте

гледали архитекте и инжењере париске кад решавају на изглед мали проблем, како ће неки улични угао преобразити, отупити или заострити, затворити или отворити? Месецима трају плански радови, јер су у питању слободе и права богзна ~~мале~~ којих ^{све} објеката. У питању су небо и атмосфера; светлост; све околне улице; неколико векова ^истила; ^{питање} права и слободе онога што ~~може~~ ^{може} да се уништи или сасвим промени; ^{питање} перспективе; питање слободе заласка сунца баш на том углу; питање како ће да урасте у ~~ну~~ нову околину неки мали улични продавац који ту већ тридесет година држи свој дућан на колену или на ногарима; питање ~~права~~ ^{права} свих људи на ~~права~~ ^{права} да и после промене ~~виде~~ ^{виде} ~~париж~~ ^{париж} Париж, а не само да туда прођу и скрате пут. Париж је увек интегрална конструкција, и цео град, и сваки његов угао; интегралне су и умови његови великих научника и уметника. Јер је и слобода интегрална конструкција, а не акт једне воље. Слобода је створ интелигенције и њене речи, свест директна и јасна као зрак светлости. Француска интелигенција је врхунска умних и моралних моћи на овој земљи. Француз мисли гледајући истовремено право у очи Богу и човеку. Отуда чистота, правда и мир француског закључка. Отуда у француском стилу тон и распоред који ^{је} разумљив и пријатан на небо и на земљи. А сав је Париж интелигентан! Отуда оно скоро језиво бунтање знања и дефинитивно проучених ствари, у Парижу.

Добро се данке морају чувати сви који долазе у Париж са ситном домаћом психологијом у коферу, сенавикама никада некоригованим, ~~са~~ са малим симболијима тобожње интелигенције. Иначе, у школи Парижа, у свиком контакту с Парижом, у брзи и често свирепи јасним рачунима вредности ~~рачуна~~ ^{рачуна} француским методама, у свакој игри и казарду у Парижу ^{истори} се човек као свећа која гори са оба краја, може и гениалност проиграти ~~закључка~~. Али је слобода покушаја ^{слободе} и игре потпуна. Као што је Бог свачији, тако је и Париж. Улазите само, борци и радници! улазите енергије и таленти свих поднебља, нација, генерација! Капије се не затварају, радионице се не затварају. Париж будно чека да се искрцају све оне треће класе свих села и планина, будућност и континитет, младост парена у костима, невеста у понашању, невеста да каже француским језиком друго до : Париж, слобода, лепота, дух. А Париж те четири речи одлично разуме на свима језицима, али им одмах додаје још пету: радити, радити, радити. Додак нека добро разликује вече Парижа од дана Парижа, Прекодан, Париж је црв, кртица невидљивог и подземног труда толико и таквога ~~_____~~

да га само Париз може синтетизovati. Прекодан је у Паризу само рад стварност, а све остало кулиса и навлака. Пароха Париза је: Никада избегавање рада и борбе, увек довршавање вихово. Иди, ради, мисли, гори! Варају се они који мисле да ~~прекодан~~ прекодан били докони и срећни, и били у Паризу. Били су и они само кулиса и декор. Дан је у Паризу зато да се човек умори радом интелекгенције напором израза.

Награда уморенима, то је париско вече. Париз је тада као пуна чаша, округлао, блистав, пенуша. Пали су дневни напори, прекинуло се ху-тање мислилачких труда, откачили се ланцима грађанских односа, погасиле се сијалице под зеленим шепирима, оборене ачи и главе дигле се и траже ^{визу} ~~своје~~ и лепоту. Уличне сијалице плану, за сваком човеком посмакује топла сенка, људи не ходају него се ^а ~~баладирају~~, престају бити строго логични и јасни, просипа ^{са} ~~се~~ реч лаког духа и поезије. Одмара Париз мозгове, царује грација па-риске ведрине и ироније. ^А ~~нигде~~ нема улице плесниве, језиве, мртве. Цео свет, ~~са~~ ^{са} хиљадарком у ~~цепу~~ ^{цепу} или са неколико бранана, наведе се на мора слобода која све изједначаје, Благ и мек је вечери Париз. Не љути се ни на кога, све разуме и оправта. Париз је једино благословено место на земљи где не постоји неплодни ^{фуријски} ~~фуријски~~ гњев, јер је и гњев ствар интелигенције. Струји ^{све} ~~све~~ као река, ^{фини} ~~и на~~ ^{и на} ~~уличница~~ ^{уличница} су напе. А језик ^{мелодичан} ~~француски~~ ^{мелодичан} и мелодира. Рођена наша срца чине нам се као неки необични ^{шопи, језици, сви} ~~предели~~ ^{предели} смо Парижани, сви имамо неку малу своју победницу.

Пада ноћ. Ноћ Париза је тмаста и опасна. У кој се пр
превршавају мере, мере свих народа, свих географских ширина и дужина. Али Париз,
велики и светски вокарија, чува и бди. Опет се паке ланци под зеленим неширима,
главе се мирно обарају. Креће дах очинства, рад на сазревању људском, велика
мисија Париза. Тре^ћери над Паризом врућа ружичаста атмосфера од ~~ноћ~~ ноћ^у
осветљења, а по кој зелени сигнали. Напреже се човечанство науке, човечанство
уметности. И не мање од тога напрежу се они који траже човечанство правде. На-
преже се вечно човечни Париз, умом и срцем ~~траже правду~~ да нађе лек
који ~~је~~ ^{је узрок} кривду и бол увређених. Напреже се Париз да прескочи онај размак и-
дејни и стварни, над којим се нашалио игром речи један гениј, рекавши: "Далеко
је од: моћи не чинити кривду, до: не моћи чинити кривду."

leucogoa Cadyruth